

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Însoțiri de cetire.

Articolul nostru din nrul trecut 'l-am încheiat arătând ce mare lipsă este să cetim cărți bune și folositoare, ca se ne îmbogățim cunoștințele.

Poate să fie unii dintre cetitorii noștri, cari să stee a zice: E bun lucru ceea-ce ne spuneți și am ceti și noi bucuroși cărți de ale noastre, dar' nu prea avem bani, ca să ni-le cumpărăm.

Ei, în aceasta este mult adevăr, căci bogăți mari noi Românii nu prea sântem, dar' cu toate aceste dacă vom căuta și vom voi, vom afla destule mijloace, ca pe lângă puține, de tot puține jertfe, să avem cărți de cetit.

Să vedem unele din aceste mijloace.

Mai înainte de toate trebuie să ne gândim la aceea, ca să fim cruțători, adică să nu ne cheltuim banii pe nimicuri, pe beuturi etc. Dacă vom cerceta tot mai rar crișmele și vom trăi cumpătați, cheltuind puțin pe beuturi, prin aceasta ne vor rămânea bănișori în pungă, și afară de trebuințele casii, ne vor ajunge să dăm câte-ceva și pentru cultivarea minții și sufletului nostru, adică pentru foi și cărți.

Va să zică: *bunul cumpăt și cruțarea* ne vin în ajutor, ca să ne putem cultiva.

Mijlocul cel mai puternic însă este *însoțirea*. Credem, că e de prisos a mai arăta, că prin însoțire se pot ajunge lucruri, pe care noi singuri, unul câte unul, nu le-am pute ajunge niciodată. Nu de geaba a zis poetul, că: „Unde-î unul nu-î putere“ și „Unde-ș doi puterea crește“, că mare adevăr a grăit. Așa este aceasta și la cetit. Unul singur nu va fi în stare să-și cumpere, să zicem, 10 cărți în o iarnă, precând dacă se vor însoți 10 inși bunăoară, vor putea cumpăra pe ușor cele 10 cărți și fiecare le poate ceti pe rând, una după alta.

Eată la ce putem să ajungem prin însoțire, prin tovarășie!

Așa dar nișuind a ne cultiva, să ne folosim preste tot locul de acest mijloc atât de bun.

Să întemeiăm pe satele noastre *reuniuni de cetire*, cum se află și acum ici-colea. Astfel este o frumoasă „*Reuniune de cetire și cântări*“ în Zagra, (comit. Bistrița-Năsăud) ale cărei statute

întărite lem publicat în nr. 31 al „Foaiei Poporului“. Ele ne pot fi de model, de pildă.

Unde preotul și învățătorul sânt harnici și doritori de înaintare, trebuie ca ei să facă începutul, să adune pe iubitorii de cetit, fie cât de puțini la început, în jurul lor și să puie temeiul unei astfel de însoțiri. Prin aceasta cu jertfe puține se poate ajunge la bune rezultate. Reuniunea pomenită din Zagra are o bibliotecă de vre-o 300 de cărți, pe cari le poate ceti fiecare membru, ear' din banii adunați din taxe se cumperă cărți nouă, mărindu-se mereu biblioteca.

Prin întemeierea de însoțiri de cetit și biblioteci, vom mai ajunge la un lucru frumos. Cărțile sânt averea tuturor și grijite bine, ele se pot păstra zeci de ani. Deci nu numai noi ne vom folosi de ele, ci și fii și nepoții noștri. Acestora le vom lăsa o frumoasă moștenire comună, o comoară sufletească, pentru care ei ne vor fi mulțămitori și se vor strădui a o mări.

Unde preotul și învățătorul e slab și nu poartă grije de binele obștesc, — și durere sânt și de aceste destule sate — acolo să ieie în mână întemeierea însoțirii unul sau mai mulți fruntași, fie bătrâni, fie tineri.

Ear' unde cetitul e foarte puțin cunoscut, pe sate, unde nu se află decât 5—6 inși cărora 'li-e drag cetitul, să se însoțească aceștia, să-și împrumute cărțile, ce le cumpără și să nisuiască a atrage la ei prietini, ca astfel, dacă nu acum, la iarna viitoare negreșit să poată înciripa o însoțire.

Să ne însoțim deci pretutindenea, ori-cât de puțini am fi la început și să întemeiăm unde numai se poate, *însoțiri de cetire*. Prin aceasta punem mâna pe un mijloc puternic de a ne putea ușor cultiva, mijloc, de care neamurile mai înaintate ca noi se folosesc de mult.

Causa română cunoscută. Între însemnatul ziar din Berlin „*Nationalzeitung*“, în care se reoglindează părerile cercurilor înalte din Berlin și între jidovescul *Pester Lloyd* din Pesta s'a iscat o dispută cu privire la cauza română și însemnătatea ei. „*Nationalzeitung*“ a arătat, că cauza română e de mare însemnătate pentru alianța întreită, ear' „*P. Lloyd*“ răspunzând, a zis, că aceasta nu e adevărat.

La aceasta a dat „*Nationalzeitung*“ un scurt, dar' lămurit răspuns, spunând că „*P. Lloyd*“ voește să înfățișeze chestiunea română cu mult mai neînsemnată decum ea e ținută nu numai în regatul României, ci chiar și în străinătate, în cercurile interesate.

Va să zică „*P. Lloyd*“ a sfeclit-o.

Azi chestiunea română e cunoscută și în cercurile mai înalte din străinătate cu mult mai bine, decât organele ungurești să mai poată înșela lumea.

Grațiere. Dl *Andrei Balteș*, s'a înfățișat Luni, în 15 l. c. la tribunalul din Cluj, ca — după-cum suna citarea — să 'i-se publice sentența Curiei, dată la recursul seu în cel din urmă proces al „*Tribunei*“. Despre rezultatul acestei „publicări“ dl Balteș a avisat „*Tribuna*“ prin următoare telegramă îmbucurătoare:

Cluj, 15 Nov. n. *Sânt grațiat și de cele 5 luni.*

Temnițele ungurești. Am arătat în numerii trecuți starea temnițelor din *Alba-Iulia, Cluj, Seghedin și Vaș*, amintind cu numele pe aceia, cari sufer aici din cauza iubirei lor, ce o au față de poporul român. Din șirul acestora a rămas neamintit dl părinte *Vasile Morariu*, paroch din Poiana-Aiudului. Dinsul să află în temnița din Vaș.

Crima, pentru care suferă e, că a conlucrat la întemeierea corului din *Ciufud* (l. Blaj). Pentru aceeași crimă sufer alți doi tovarăși ai sei: învățătorul *Crucian Simu* și clericul *Ioan Simu*, dar' aceștia în — *Seghedin*.

Părintele Morariu 'și-a început pedeapsa la 16 Oct. n. și este osândit la *10 luni și jumătate de temniță!*

Maghiarisarea numelor de comune. Ministrul Perczel să pregătește la o nouă viteză în slujba maghiarisării. În 8 l. c. a subșternut dietei un proiect de lege „*despre numele comunelor și a altor localități*“. Proiectul este o lovitură nouă dată autonomiei comunelor, căci prin el să ia dreptul comunelor de a-și satori ele numele; acest drept îl va ave ministrul. El apoi va boteza comunele, chiar și cele române, cu nume ungurești. În proiect să spune, că în toate actele oficiale, în pecete etc. și chiar și în *cărțile de școală*, este de a se întrebuița numai numele satorit de ministru, fără a lua în seamă dacă *acelea sânt în limba statului sau în altă limbă*. — Un nou pas de maghiarisare, care va pricinui numai încurcăli și neplăceri.

România și Rusia. Se vestește știrea, că Regele Carol va cerceta în curând familia împărătească a Rusiei.

Visita aceasta, — spune o telegramă din București — nu va ave nici o urmă deosebire, dată fiind armonia dintre Rusia și tripla-alianță în cauza orientală.

Fiume și guvernul maghiar. Tot mai mult se încurcă trebile dintre orașul Fiume și guvernul maghiar și aceasta din vina volniciei acestuia din urmă și rivnei de maghiarisare. Maghiarii pare-că anume caută să-și facă peste tot locul dușmani. Așa au făcut acum cu Fiume. Guvernul voește să introducă aici mai multe legi, menite de-a face cale maghiarisării. Fiumanii însă sunt hotărâți până la unul a se apăra și au hotărât să se pună pe terenul împotrivirii pasive. În ședința reprezentanței, ținută în 12 I. c. 42 de membri, dimpreună cu primarul *Mayländer*, având în vedere ținuta guvernului maghiar, și-au dat abdicarea în chip sârbătoresc. Bánffy va avea prilejul să denumească un comisar guvernial și să dea ordin pentru noue alegeri. Vom vedea la ce va ajunge!

Chestiunea națională și chestiunea balcanică. Vestita foaie franceză *Le Correspondant din Paris*, publică în cel din urmă număr al său un lung studiu de 52 de pagini, despre chestiunea națională, susținând sus și tare aspirațiile și drepturile Românilor.

Acest studiu, care e iscălit de *Baron Iohan de Witte*, citează toate lucrările eșite asupra acestei chestiuni, printre cari *Replica* dlui *Aurel Popovici*, lucrarea dlui *Al. Djuvara*, studiul lui *Gumplowicz*, etc.

Dl *Baron de Witte* e de credință, că chestiunea națională va deveni în curând chestiunea cea mai gravă a Europei, căci până nu se va deslega ea, nu se va putea deslega nici chestiunea balcanică sau răsăriteană.

O nouă nelegiuire. O nouă nelegiuire s'a făcut earăș din partea deregătorilor ungurești din comitatul Făgărașului. „*Reuniunea învățătorilor rom. gr.-or. din districtul Făgărașului*” avea să-și țină adunarea generală în *Lissa*, dar' adunarea a fost oprită prin pretorul *Hersényi*, care nu s'a îndestulit cu statutele întărite de consistor, ci a cerut statute întărite de stat. De aceste însă reuniunile gr.-orient. n'au lipsă, căci sunt întemeiate pe baza statutului organic. S'a telegrafat la ministru, dar' încă n'a venit răspuns.

Eată cum se șicanează reuniunile noastre culturale, pe când cele ungurești sunt răsfățate din partea statului și deregătorilor. Mai zică apoi Maghiarii, că nu suntem prigoniiți...

Prigonirea limbei românești.

Zi de zi „iubiții” nostri ocârmuitori ne întetesc cu maghiarisarea; zi de zi ei prigonesc tot ce nu este unguresc. Cu deosebire iau la prigoană dulcea și mult iubita noastră limbă strămoșească, pe care o numesc „*limbă străină*”. Atât de departe am ajuns sub „*liberala noastră*” ocârmuire.

În „*Gazeta Transilvaniei*” dăm de asemenea noue casuri. Vrednicul preot *Băliban* din *Acăș* (comitatul Sălăgiului) scrie cum se prigonește pe acolo limba noastră în *matricule* (protocoalele botezaților, morților etc.) la postă și la telegraf.

Prigonirea matriculelor.

„La începutul lunii acesteia — așa scrie preotul *Băliban* — 'mi-s'a trimis dela notarul din loc, o copie a poruncei vicișpanului comitatens din *Zălau*, prin care preoții din comitatul Sălăgiului, cari — cum se zice în poruncă — „*încă și azi conduc, respective au condus în trecut matriculele în „limbă străină”, ba unii nu încetează nici azi, chiar în contra spiritului timpului (kor-szellem) de a da cărțile de botez în limbă străină (sărmană limbă română, ai ajuns și tu „străină” în patria ta strămoșească!?)*”, sunt cu strictetă provocăți, ca în viitor extrasele matriculare, fie în cauză oficioasă, fie privată, numai în limba oficioasă a statului să le dea, căci din potrivă vor fi respinse”.

Cu deosebire — se zice mai departe în ordinațiune — „se observă neluarea în seamă a dreptului limbei statului de către unii preoți în extradarea extraselor de botez sau de naștere în cauze militare și în cele ale căsătoriei civile, ceea-ce pe viitor este oprit”.

La aceste dl *Băliban* scrie foarte potrivit următoarele:

Ca batjocura să nu rămână mai pe jos de barbaria acestei porunci, vicișpanul din *Zălau* cutează a vorbi de „*spiritul timpului*”!

Durere, că acest „*spirit al timpului*” se adeverește așa de rău, la unii preoți. Durere, că vicișpanul să simte îndemnat a se plânga numai de *unii preoți*, și nu de toți.

Aceasta ne descopere tristul fapt, că în unele părți preoții se abat dela prescisele bisericești și ascultă de momelile stăpânilor, ori se pleacă amenințărilor lor. Aceasta e un păcat. Matriculele bisericești românești numai românești pot fi. A da extras din ele nu se poate — după dreptul bisericesc și civil — decât românește.

Un așa numit „*extras*” scris în ungurește, nu este un extras, cu putere de document, ci o traducere fără preț, un act fals!

Preoții români să nu lase nici o iotă din drepturile bisericești românești!

Prigoniri la telegraf și postă.

S'a întâmplat de mui multe-ori, că deregători șovinisti de pe la postă și telegraf n'au voit să trimită scrisori și telegrame, scrise românește, cu toate-că ei au datorința a le trimite. Despre asemenea două întâmplări scrie dl *Băliban*.

Luna trecută a voit să trimită o telegramă episcopului său, în treburi de direcție. Direcătorul postal dela stația căii ferate n'a voit să trimită telegrama, sub cuvânt, că e *scrisă în limba valachă*! 'Mi-a trebuit aproape o oră — scrie dl *Băliban* — până-când pe bietul apostol al „*ideii de stat maghiar*” 'l-am încredințat, că eu nu pot să telegrafez nici la alți Români, necum chiar episcopului meu decât în limba română, căci atât limba episcopiei cât și cea a oficiului meu este limba română și apoi 'l-am capacitat, că limba română chiar așa „*hazai nyelv*” este, ca și altele. În urmă după protestele mele și amenințărilor, că voi face arătare în contra lui, 'mi-a zis, că o primește totuși, „*pentru-că e scrisă frumos și ceteț!*”

Un țeran din *Acăș* a pățit-o și mai șod. A trimis doi^{te} florini unui băiat al său la *Gherla*, scriind pe asigație românește. Peste câteva zile asigația se reîntoarnea dela posta din *Gherla*, cu observarea, firește scrisă unguresce:

„Nu e în regulă, pentru-că e scrisă în limba valachă. Îndărăpt la *Acăș*”. Iscălit: *Symay*.

Împotriva acestui șovinist direcător s'a făcut arătare la direcția postelor.

Ei, poftim direcători, cari trăesc din banii nostri plătiți la stat, ca să ne batjocorească și păgubească chiar. Așa sunt lucrurile în „*fericita*” Ungarie.

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Veneția-de-sus.

Culese de *Venețianul*.

Mândru-i jocul românesc
Dar' nu știu cum să-l pornesc,
Și de nu 'l-oi porni bine
Lesne voi păți rușine.

Măi bădiș, bade ca tine
'Mi-aș face dintr'un arine,
Arinele-i noduros
Nici tu nu ești mai frumos.

Pus-am gând dumnezeesc
Ca să mă călugăresc,
M'oi călugări pe dracu
Că fetele îmi pun capu.

De-aș prinde Doamne un drac
Și să-l prind să îl desbrac,

Să-și fac soacrei căpeneag
Socrului căciulă 'n cap.

Poartă mândră ce-i purta
Numai nu te mărita,
Poartă strut de măgheran
Și mă mai așteaptă-un an,
Poartă cârpă învârgată
Și mai stăi doi-trei ani fată.

Mândra mea e venețenă
Țucu-i ochii și-o sprânceană,
Că e floare de bujor,
Și o iubesc până mor.

Ochișori ca la mândra
Nu-i cât e Veneția,
Ochii mei și cu-ai mândrii
Numai nu să pot vorbi,
Ochii mei cu-ai mândrei mele
Numai nu-și pot da inele,
Că's sprâncenele-ntre ei
Sprâncenele-ajung o țeară
Ochii mândrei trei hotare.

Cântă cucu pe gunoiu
Mândra țese la răsboiu,
Bagă vina la socală
Că se face pânza rară,
Bagă vina la răsboiu
Că se face lăturoiu.

Badea cu cojoc de miel
Gândește că 'mi de el,
Da de el de ce să-mi fie,
Ca la popa de popie
Și la slugă de simbrie.

Spune-mi mândro și-'mi ghicește
De ce codru 'ngălbinește,
Voinic de ce 'mbătrânește?
Codrul de zăpadă multă
Voinic de inimă ruptă,
Codrul de zăpadă grea
Voinic de inimă rea.

O adunare de țărani.

În ținuturile culte și înaintate țărani încă își au adunările lor, în care hotărăsc luarea de măsuri priincioase lor, în privința politică, economică etc.

În *Austria* acum, în ziua de 14 Nov. n., s'a ținut cea dintâi adunare a țărănilor, reușind foarte bine. Scopurile adunării au fost: *interesele poporului agricol, apărarea și organizarea lui.*

Având în vedere acest scop s'a discutat mai întâi organizarea și s'a hotărât, ca țărănimea să se organizeze pe temeiul reuniunilor; cheltuielile organizării să le poarte statul.

După aceea a urmat învoiala cu *Ungaria*, hotărându-se, ca să se apere interesele *Austriei*.

Țăranii vor cere dela guvern și deputați, ca să lucre în înțelesul hotărârilor cuprinse în 17 puncte, anume, ca cheltuielile pentru armată să se poarte în măsura, în care servesc *Austriei* și cei din *Ungaria* în armată; cvota să fie pentru *Austria* 56, pentru *Ungaria* 44%; ca influența *Ungurilor*, ce și-o iau în unele treburile, să se ciuntească etc.

S'a mai discutat afacerea bursei de bucate, cerându-se reformarea ei și în sfârșit s'au luat hotărâri privitoare la dări și competențe.

La întrunire au luat parte mai mulți deputați. Dintre membrii majorității însă n'a fost de față decât *Dr. George Popovici*, deputatul român din *Bucovina*.

Luând cuvântul *Dr. Popovici* a spus în adunare, că țărănimea română (din *Bucovina*), pe care o reprezintă, ia parte și ea la această mișcare, dar își susține dreptul de-a lucra liber.

Serbările dela Iași.

(Urmare și fine.)

Tablele comemorative.

Cu prilejul vizitării universității mare surprindere și plăcere a făcut desvélirea tablelor comemorative (de aducere aminte). Una din ele, pusă în zid de-asupra ușii din lăuntru al aulei, este pentru Regina și următoarea

Mamei duioase a poporului

Reginei României, Elisabeta

Geniul literar și artistic care a înălțat și încălzit inimile tuturor.

Carmen Sylva

dedică această tabelă comemorativă universitatea din Iași, în semn de recunoștință și venerațiune.

22 Octomvrie 1897.

Regina cetind inscripția adânc mișcată mulțumi cu lacrimi în ochi.

Urale nesfârșite și puternice au izbucnit atunci în adunare.

După aceea Regele fu cordus la intrarea ușii și trase draperia de pe altă tablă comemorativă.

Suveranul ceti următoarea inscripție:

„Așezatu-s'a în 23 Maiu 1893 de către A. S. R. Principele Ferdinand, Moștenitorul Tronului, temelja palatului universitar de Iași, fundată în 26 Octomvrie 1860 — inaugurându-se clădirea terminată în 21 Octomvrie 1897 de MM. LL. Regele și Regina României“.

Înălții oaspeți au mai vizitat apoi bisericile „*Trei Ierarhi*“ și „*S. Nicolau Domnesc*“.

La abator.

Maiestățile Lor au vizitat între altele și abatorul, (unde se taie vitele) care s'a deschis în mod sârbătoresc. Abatorul este provăzut cu cele mai noue întocmiri. Cu acest prilej a fost și o mare și bine reușită expoziție de cai, vite cornute, porci și oi. S'a ținut totodată și târgul de vite obicnuit la acest timp. Târgul a fost foarte cercetat.

Când dintr'un colț al abatorului, M. Sa Regele s'a arătat țărănilor ce erau de față la târg, însuflețirea a fost de nescris. Un prelungit, și sincer *ura!* a salutat pe Suveranul încântat, care mulțumia zimbând miilor de oameni adunați acolo.

Înălții oaspeți au plecat din Iași între ovațiuni însuflețite, lăsând Ieșenilor cele mai dulci aduceri aminte. Mai amintim, că M. Sa a fost întâmpinat la sosire, la porunca Țărului și de guvernor *Basarabiei Costantinovici*.

DIN LUME.

Conflict austro-turc.

Un conflict (neînțelegere) s'a ivit săptămâna aceasta între *Turcia* și *monarhia austro-ungară*.

Conflictul l-a provocat purtarea barbară a deregătorilor turcești din *Mersina* față de un supus austro-ungar, agentul „*Llyodului*“ austriac *Brazzafoli*, care a fost alungat de pe teritoriul turcesc și bătut rău în urma unor bănuieli, că ar fi în legătură cu revoluționarii armeni.

În urma acesteia ambasadorul austro-ungar la *Constantinopol*, br. *Calice* a înaintat ministerului turcesc de război două scrisori diplomatice, cerând: una — satisfacție deplină pentru vătămarea adusă supusului austro-ungar *Brazzafoli*, anume doi direcțori *Turci* să fie scoși din direcție și steagul austriac să fie salutat, ear' cealaltă — regularea grabnică a unor afaceri, ce are *Turcia* cu *monarhia noastră* privitor la liniile ferate orientale. La amândouă s'a pus termin ziua de *Joi*.

Pentru cazul, că nu se va face destul cererilor baronului *Calice*, acesta a primit porunca a părăsi *Constantinopolul*.

Mărimea conflictului o arată faptul, că ministerul nostru comun de război a trimis la *Mersina* două vase de război, cu îndrumarea ca la cas de nu se va da satisfacția cerută, să bombardeze și să puște asupra orașului.

Se poate că guvernul turcesc va fi silit a se pleca, neavând dreptate.

Autonomia Cubei.

Cuba este o mare insulă lângă *America*; ea este stăpânită de *Spanioli*, dar *Cubanii* (în parte și ei *Spanioli*) s'au răsculat de vre-o doi ani, voind a se face neatârnați. *Spanioli* n'au putut sugruma răscoala, dar n'ici *Cubanii* n'au învins deplin, deși multe lupte sângeroase s'au dat și s'au făcut și cruzimi. Acum în sfârșit, întervenind *Statele-Unite* din *America*, regina regentă a *Spaniei* a dat *Cubei* autonomie (guvernare de sine), rămânând tot sub stăpânirea *Spaniei*. Să vestește, că o parte din *Cubani* nu sunt mulțumiți cu aceasta.

Din Târnova.

Culese de *Maria Voina*, croitoare.

Ajungă-te bade-ajungă,
Ajungă-te dorul meu,
Ziua noaptea tot mereu,
Prânzu să nu-l poți prânzi
Nici la cină odichni,
Când să iai o bucătură
Să se facă peatră 'n gură,
Când să iai cu lingura
Să-ți pocnească inima
Când imbuci de două-ori,
Să te zvîrgoli de opt-ori,
Că de când tu m'ai lăsat,
Am negrit și m'am uscat
Și de-acea te-am blăstemat.
Frunză verde, romoniță
'Mi-am căpătat un bădiță,
Bădiț înalt și subțirel
Frumos ca un stejerel,
Când mă 'ntâlnesc pe 'nsărat
E dulce la sărutat,
Mă 'ntâlnesc ziua cu el
Mă sărută frumușel,

Când mă vede 'n lume multă
La mine nu să mai uită,
Pentru-că ne-au povestit
Dușmanul cel prăpădit,
Lasă lumea să vorbească
Numai badea să trăească,
El mă țucă cum îmi place
Dușmanii n'au ce ne face.

Din Târnova.

Culese de *Petru Ghejii*.

Bate Doamne Neamtu-'n dos
C'a luat feciori frumoși,
'Și-a lăsat un golomoz
Golomozul dintre flori
Uritii dintre feciori,
Ca să poarte jocurile
Să joace fetițele
D'asa stau ei p'ingă joc
Ca butucii p'ingă foc.
Mândra de-'i la ochi negruță
De doi ani 'mi-a fost drăguță,
Dar' acum o am lăsat

Că mândra s'a măritat,
'Și-a luat de bărbătel
Om tinăr dar' prosticel,
Când se duce ea la joc
O ține ca la șilboc,
Și când joacă, o joacă frații
Ca să n'o iubească alții,
Și-o joacă neamuri de-a lui
Să nu rîză nimărui.

Frunză verde foiofiu
Dragu-mii jocul de-a brtu
Când pe mândra 'n braț o țiu,
Dragu-mii jocul de-a doi
Când e mândra 'n cisme noi,
Dragu-mii jocul de-a horă
Și mândruța bălăioara,
Și-'mi sunt dragi și alte hori
Mândra cu ochi vênăciori,
Căci 'mi-au fost dragi ș'ochii negri
Dar' 'i-am lăsat mance-'i vermi,
'I-am lăsat mance-'i orbeața
Cum 'mi-au amărit vieța.

Despre comune.

Trebile comunelor.

Ca privire la trebile comunei, articolul XXII. din 1886 spune următoarele: Comuna îndeplinește între marginile legii de sine stătător propriile ei trebi din lăuntru, duce la îndeplinire hotărârile legii, guvernului și municipiului (comitat.) privitor la administrarea (chivernisirea) de stat și municipală.

Cum vedem, comuna are 3 feluri de trebi: trebile ei din lăuntru comunale, trebile comitatului și trebile statului. Trebile din lăuntru comunale le împlinesc de sine stătător, în cele municipale sau comitatense și în cele de stat duce la îndeplinire poruncile, ce le capătă dela autoritățile mai înalte.

Trebile din lăuntru ale comunei sunt înșirate în legea comunală, ear' acele, care are a le îndeplini ca organ executiv, sunt înșirate în alte legi, ordonanțe ministeriale, statute municipale și alte reguli din felurile ramuri ale administrației.

După cum trebile din lăuntru sunt înșirate în lege, comuna

a) hotărăște în trebile din lăuntru și alcătuește statute, prin care regulează acele trebi;

b) duce la îndeplinire prin primarii și prin organele sale hotărârile și statutele ei;

c) dispune (poruncește) peste averea comunală;

d) aruncă dare comunală și o încasează;

e) îngrijește de drumurile comunale și de alte mijloace de comunicațiune;

f) îngrijește de școlile comunale și de alte așezăminte de acest fel;

g) administrează poliția de câmp, de foc și cea obștească și trebile săracilor;

h) se folosește de toate acele drepturi și împlinesc toate acele dorințe, care în înțelesul legii îi vin comunei.

Orașele cu consiliu (sfat, magistrat) regulat afară de trebile aici înșirate mai au și următoarele:

a) îngrijesc de poliția de piață, de munți, de trg, de clădiri și de sănătate. De trebile acestea în comunele mari și mici se îngrijește autoritatea cercuală.

b) purced în trebile industriașilor (meșteșugarilor) și ale servitorilor.

Statutele comunelor.

Cum am văzut mai înainte comunele au drept de a alcătuși în trebile lor din lăuntru statute. Statutele în comună sunt aceea-ce sunt legile pentru un stat. În statute se arată puterea legiuitoare a comunei, prin care are drept să statorească cu putere obligatoare legătura de drept dintre persoanele, ce se află pe teritoriul comunei și îi sunt supuse. Statutele comunei sunt de a se ține în cinste de către deregătoriile mai înalte și acestea sunt datoare a lucra după ele.

Ca un statut să aibă putere se cere, ca să nu se împotrivescă nici cu vre-o lege, nici cu vre-un obicei din țeară, nici cu vre-un statut de al municipiului (comitatului). Ca să se poată duce în îndeplinire se cere ca să aibă aprobarea (întărirea) municipiului, căreia comuna e supusă.

În comună se alcătuesc statutele prin reprezentanță (comitet). Dacă într-o ședință a reprezentanței se primește un statut, acesta are putere, dacă nu se împotrivesc cu vre-o lege, cu vre-un obicei, ori cu vre-un statut de al municipiului, dar' încă nu se poate duce în îndeplinire. Ca să se poată duce la îndeplinire, după-ce a trecut un termen de 30 de zile dela ziua primirii prin reprezentanță, este de a se înainta spre aprobare la comitat. Comitatul are datorința să-și spună părerea, îl aproabă, ori nu. Aceasta o face comitatul în adunarea generală (congregație). Dacă comitatul nu ia nici o hotărîre în cea mai de aproape adunare, ce se ține după înaintarea statutului, statutul e de a se privi ca aprobat în mod tăcut.

Comitatul are drept să nimicească statutele ce nu corăspund cerințelor amintite, dar' comuna are drept să recureze la ministrul trebilor din lăuntru.

Singuraticii încă au drept a recura împotriva statutului, nu numai în 30 de zile dela alcătuirea aceluia, ci pot cere la comună, ca statutul, înțat în putere și despre care cred că e stricăcios, să fie schimbat. Dacă comuna nu se învoește, poate recura la comitat și de acolo la ministru. Și afară de aceasta are comitatul drept a nimici statutul cu ascultarea

comunei, dacă s'ar dovedi că se împotrivesc cu legea, cu ordonanța guvernului, sau cu statutul comitatului, sau dacă s'ar dovedi că nu corăspunde scopului. În cazul unei nimiciri de acestea comuna poate recura contra comitatului la judecătoria administrativă (§ 35 art. XXVI. din 1896. Aceasta e judecatorie înființată numai la 1 Ianuarie anul acesta, cu reședința în Budapesta, are chemarea a judeca în cea din urmă instanță în certele de drept din administrație).

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de George Cătană, învățător.

(Urmare.)

În ziua de 15 Septemvrie 1484 Cazimir era cu 20.000 ostași, nobili, apoi cei mai de frunte domni ai celor două state în orașul Colomia, când sosi Stefan ca să jure credință. În tabără era un cort mare în care se întâlni Stefan cu Cazimir și unde era să se facă închinarea numai în fața mai marilor diregători ai lui. Dar' Cazimir era un om fără de omenie; el rîndui-se lucrul astfel, încât pe când Stefan jurând credință se afla în genunchi înaintea lui, la un semn dat cortul se ridică și toată armata polonă, precum și toți cei de față văzură pe Stefan cel viteaz și nebiruit stând în genunchi înaintea unui rege ce era departe de a ajunge la genunchii sei.

D. Bolintineanu descrie actul acesta de omagiu astfel: «Tabăra polonă se așezase pe câmpurile Colomei. Acolo era să vină Stefan. Domnul Moldovei sosi aici cu o mare suită de boieri și de ostași aleși și învestmăntați cu cel mai mare lux, avea după sine și un corp de armată aleasă de dorobanți.

Treizeci de ciasuri în temniță ungurească.

De

Dr. Gustav Weigand.

(Urmare și fine).

După părerea dlui fisolgăbiru eu eram spion, — ce să poate spiona la un peregriagiu, ce-i drept nu pot să știu, — și agitator valah din România.

Am în adevăr nefericirea de a vorbi binișor românește, așa că chiar și un Român, ca dl fisolgăbiru Valea, care după ortografia maghiară să scrie Vallya, poate fi indus în eroare. Dar' în genere nu putea fi înțoială asupra persoanei mele, deoarece-ce călătoream deja de 4 săptămâni prin țeară. Despre ceea-ce au fost scris mai înainte chiar foile maghiare, lăudându-mă se înțelege numai pe câtă vreme am călătorit pe teritoriul de limbă maghiar. Când însă veni la Români, devenisem deodată agitatorul și spionul, care trebuia depărtat, și

arestarea mea timp de 30 ore, presupun, că avea să fie mijlocul de a mă intimidă, ca să nu călătoresc mai departe. Aceasta nu le succese, căci după-ce am petrecut noaptea în casa dlui peroch și după-ce am studiat și dialectul de acolo, dela același țeran, care a împărțit cu mine captivitatea mea, anume imediat după ce-mi recăstigasem libertatea, în dimineața următoare porni vesel, călare prin admirabilele ținuturi muntoase și merei la Drêgea-ungurească, depărtare de vre-o 30 kilometri, unde 'm-am recăpătat la dl protopop Hăteganu bagajul, ce-l lăsasem la Vaișahaza. Petrecui apoi alte 4 săptămâni printre Români și Sași.

Cu această arestare șicanările din partea poliției nu s'au terminat nici-decum, ci pretutindeni unde m'am dus, am fost supraveghiat, și mi-se luă foarte în nume de rău, că în localitățile unde locuiau Sași comunicam, cum se zicea, cu cele mai extreme elemente ale lor.

Într'un stat polițienesc ca Ungaria, trebuie negreșit să se resimtă foarte neplăcut, dacă

străinul cult și capabil de judecată comunică cu naționalitățile asuprite.

Au prea mare frică, că prin acest străin se va face cunoscută adevărata situație ar apurturilor din Ungaria, asupra căreia ani de-a rîndul Europa a fost în mod dibaciu indusă în eroare.

Dacă s'au temut, că voi face și eu așa și dacă m'au învinuit, cum aflu acum în urmă, de uneltiri politice — la care suspiciune eu n'am dat nici cel mai mic privilegiu, căci astfel m'ar fi expulsat fără doar și poate — ca să poată proceda în contra mea, apoi cel puțin într-o privință vreau să justific temerile domnilor maghiari, întru atât adecă, pe cât îmi vor ierta puterile și timpul voiu stărui ca să se facă cunoscută adevărata stare de lucruri în Ungaria și printr'asta să fie sprijinite de Europa drepturile naționalităților asuprite cel puțin moralicește, de oare-ce deocamdată la un alt ajutor nu se poate conta.

Stefan sosi în tabără pe un cal frumos și mare, încunjurat de garda sa strălucitoare. Comandanții superiori ai ostirei polone stau în două rânduri, înșirați la ușa cortului unde era să se facă ceremonia. Stefan descălecă. Atunci cei dintâi nobili veniră înaintea lui ca să-l ducă la rege. În acel cort era făcut un pat înalt pentru rege în vestminte regale, încunjurat de marii consilieri. Stefan ținea în mână stindardul Moldovei, pe care se vedeau armele ei. El plecă stindardul la picioarele regelui, atunci se slăbiră ațele cortului ca să vadă toată armata pe Stefan închinându-se. După aceasta se subscrie uricul de Domn și patrusprezece boieri. O mare masă se întinse unde șezură Domnul cu boerii sei. La plecare i-se dete 3000 de Poloni călări.¹⁾ Vedeți dar' ce om era Cazimir; el nu voia alta decât să profite de necazurile lui Stefan și să umilească pe acest mare erou. El promisese ajutor lui Stefan și să crezută împăcat prin cei trei mii Poloni, ce-i dăduse la plecare. — Să necăji mult Stefan de această faptă a lui Cazimir, dar' nu zise nimic, își puse însă în gând, că odată cu ajutorul lui Dumnezeu să-i dea și lui un bun frecuș ca unui Domn creștin ce era.

Stefan cu unica sa oștire plecă împotriva Turcilor și »împreunând oastea cea străină cu a sa, pe multe locuri au smintit pe Turci, de le-au căutat a eși din țeară, ear' cetățile Chilia și Cetatea-Albă nu le-au mai putut scoate dela ei.²⁾ În anul 1486 porni Stefan în contra Cetății-Albe ca să o scoată din mâinile Turcilor, dar' având puțină oștire fu respins. Aceasta fu ultima încercare de a scoate aceste cetăți dela Turci. Ele rămăseră de aici înainte ca să aducă venitele lor colosale Turcilor și nu Românilor. Turcii stăpânind Chilia și Cetatea-Albă aveau piciorul pus în Moldova. De repetite-ori se aruncau ei de aici asupra Moldovei și o prădau cumplit. Urechia ne spune, că un Hroiote ar fi năvălit în Moldova cu oștire turcească de două-ori. În cea dintâi expediție se zice că a mers până la Suceava și a ars târgul în 19 Septembrie 1485 și s'a întors îndărăt cu pradă.

Alți cronicari, între cari și Urechia ne spune, că în același an, Noemvrie în 16 au năvălit în Moldova un număr însemnat de Turci, sub comanda lui Malcociu, care lovindu-se la Catlabuga cu oastea lui Stefan, Turcii fură învinși și zdrobiți cu totul.

(Va urma.)

¹⁾ Bolintineanu, *Vieța și faptele lui Stefan-cel-Mare* p. 95.

²⁾ Urechia în *Letopisețe I* p. 134.

George Pop de Băsești.

— Vezi ilustrația. —

Între multe lucruri și descrieri prețioase, »Călimdarul Poporului« pe anul 1898 cuprinde și biografia fruntașului nostru, a dlui *George Pop de Băsești*, cu portretul ce-l dăm astăzi. Reproducem aci biografia ca aceia, cari încă nu au »Călimdarul Poporului« să vadă chipul, cum e scris acest călimdar:

Cine n'a auzit de badea George dela Băsești, fruntașul Sălagiului? El este unul dintre cei mai iubiți conducători ai poporului românesc în aceste grele vremuri de încercare. Bătrân de zile, dar' tinăr la inimă, ca și un june, neobosit și neclintit în lupte, domnul George Pop de Băsești și-a înscris pentru totdeauna numele seu în istoria neamului românesc. De aceea ce dem a face o plăcere tuturor celor-ce iubesc »Călimdarul Poporului«, împodobind câteva pagine cu icoana feții și vieții acestui fruntaș luptător național.

George Pop de Băsești s'a născut la 1 August 1835 din părinți nobili, mari proprietari de pământ. După-ce a absolvat școlile gimnaziale și academia de drepturi, s'a ocupat cu economia la moșia sa părintească, cu care și acum cu multă dragoste se îndeletnicește, în comuna Băsești din Sălagiu. De tinăr încă a fost ales dirigător la comitat, în comitatul

George Pop de Băsești.

numit »Solnocul-de-mijloc«, acum »Sălagiu«, ca jude cercual, mai apoi jude orfanal. La 1872 a fost ales pentru întâia-dată deputat în dieta țerii, fiindcă pentru părțile acelea Români nu hotărâseră încă pasivitatea. Nouă ani de zile a reprezentat în dietă cauza poporului românesc alături cu alți fruntași, până când vestitul ministru Tisza Kálmán, poreclit »zdrobitorul naționalităților« a pus la cale toată puterea ce o avea la îndemână și i-a zădărnicit alegerea. În același timp au fost scoși afară din dieta țerii Alexandru Roman, Generalul Traian Doda, și alți fruntași români. Dar' alegerea din urmă, la care a fost trântit din dupuțâție George Pop de Băsești, va rămâne o vecinică pată de rușine pentru alegerile conduse de ministrul Tisza. Mersul acelei alegeri vestite pentru silniciile ce s'au făcut Românilor, e pe larg descrisă în »Replica« scoasă de tinerimea noastră, în frunte cu energicul Aurel C. Popovici.

De când a pășit în viața publică, mai ales de pe la 1860 încoace, George Pop de Băsești a luat parte la toate faptele săvârșite spre binele Românilor, fie pe terimul politic, fie pe cel economic, bisericesc și cultural. Și în dietă, și afară de dietă, îl vedem întotdeauna cu zel neobosit acolo, unde e vorba a sluji causei de obște românești.

La 1880, când s'a pus întâia-dată temeiul partidului național român, îl găsim la consfătuirea ținută în casa domnului Dr. Ioan Rațiu, în Turda, alături de fericitul George Barițiu, Iacob Bologa și Visarion Roman, întruniți ca să închege, cu Dr. Rațiu și P. Cosma, pe toți Români din țeară într'un singur partid solidar și puternic.

La toate conferențele naționale, ce au urmat a se ține de atunci la Sibiu, îl vedem pe George Pop de Băsești luând parte, ca primul vicepreședinte al comitetului național. Fiind Dr. Rațiu împedecat prin boală, dînsul a avut onoarea de a conduce acea neuitată ședință a comitetului național, în care s'a statorit cuprinsul Memorandului, ce avea să fie așternut M. Sale. La ducerea »Memorandului« în Viena asemenea a fost în fruntea alor 50 de Români din Sălagiu, cari cei mai mulți îndemnați și sprijiniți de dînsul au luat partela istorica deputație.

În procesul »Memorandului« firește, că a fost condamnat alături cu tovarășii sei de luptă. Judecătorii însă cum zicea »badea Georg« atunci »l-au batjocorit« cu o pedeapsă numai de un an, pentru care lucru s'a fost supărat adânc. Pedeapsa și-a făcut-o în temnița Vașului, și când s'a împlinit și a fost eliberat, cel dintâiu paș din temniță l'a făcut earăși pe câmpul de luptă. Din Vaș s'a dus la B.-Pesta și a presidat la congresul celor trei naționalități aliate, ținut în 10 August 1895.

Cu fața palidă și slăbit de suferințele temniței el sta ca un martir în mijlocul congresului și părea că sfîntește cu privirea sa legătura de frăție ce s'a încheiat între Români, Slovaci și Sârbi.

În nenorocitele certe, ce s'au iscat între fruntași în toamna anului 1895 și în timpurile următoare, George Pop de Băsești a rămas neclintit și neșovăitor, credincios trecutului seu frumos, și alături cu presidentul Dr. Rațiu și ceilalți fruntași a iscalit frumosul »Manifest« al celor 7 întemnițați, prin care se vestia poporului și lumii întregi, că martirii eliberați din temniță vor duce și mai departe lupta stând neclintiți pe basa programului național. Pentru iscălirea »Manifestului« a fost întemnițat de nou câteva zile.

Domnul George Pop este membru fondator al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, la ale cărei adunări ia întotdeauna parte; este membru în direcțiunea »Albinei« din Sibiu, președinte al »Silvaniei« din Șimleu, al »Sătmărenei« și al »Selăgenei« din Jibeu. Om cu avere, cum puțini se află între Români el are o inimă bună și jertfește bucuros pentru lucruri românești. Pe învățătorii harnici din Sălagiu îi premiază cu câte o va că cu vițel, cu câte o scroafă cu porci, și altele; ajută mulți studenți harnici, cari se poartă bine, și peste tot nu e Român, care să fi cerut înzădar sprijinul seu binevoitor.

Deși trecut peste 62 de ani, iubitul nostru »bade«, cum îl numesc fruntașii nostri mai tineri, e puternic și plin de viață. Cu păr și barbă albă, dar' rumenior la față el ni-se pare ca un june înălbit de gânduri. Lucră neobosit la moșia sa, se interesează de mai multe bănci este neadormit paznic al trebilor politice, e vicepreședinte al comitetului național, și vicepreședinte al societății »Tipografia« din Sibiu, care tipărește »Tribuna«, »Foaia Poporului« și »Călimdarul Poporului«. Cu inimă caldă îmbrățează toate cauzele bune ale neamului. Cu sfatul și cu fapta lucrând, îndemnând și jertfind, el vrednic este de iubirea tuturor Românilor iubitori de neam. Și cum credincios a rămas și neșovăitor purtător al steagului național, mult bine putem încă aștepta să facă în aceste vremuri pline de greutate și ispite.

Vorbe înțelepte.

Una la săptămână.

Prietinii mincinoși.

Pe vară rîndunelele sînt în țerile noastre; ear' pe iarnă frigul le gonește și se duc. Aceasta este o adevărată asemănare cu prietinii mincinoși: ei sînt ai noștri pe cât zilele noastre sînt luminoase și senine, și se fac nevăzuți îndată ce ved că norocul se întoarce în potriva noastră.

PARTEA ECONOMICĂ.

Sfaturi și povețe economice.

De Romul Simu, învățător în Sibiu.

— Vorbire rostită în adunarea generală a despărțământului Sibiu al „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român“, ținută la 7 Noemvrie 1897 în comuna Veștem. —

Onorată adunare generală!

Iubit popor din Veștem!

E tocmai un an de când fruntașii însoțirii pentru înaintarea plugarilor, adică ai „Reuniunii agricole române“ din comitatul nostru, au fost în această comună, dându-vă povețe pentru-ca să sporiți în bunăstare. Și astăzi, veți zice poate, că o altă însoțire românească a tăbărit asupra capetelor d-voastre și vă veți fi întrebant — precum cred — de unde și pentru-ce dintr'odată atîta dragoste? Apoi eată se vă spun eu, cum și ce!

Scopul „Asociațiunii“.

Însoțirea din anul trecut a cutrierat mare parte a comitatului nostru, până în cele mai îndepărtate colțuri ale lui, învățând prin comune, ear' în Veștem — o palmă de loc numai dela Sibiu — încă n'a fost. Tot așa și fruntașii însoțirii, care astăzi vă cercetează, — adică ai despărțământului Sibiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, cari 'și-au pus de gând să lucreze cu stăruință pentru răspândirea năraurilor bune și a învățăturilor folositoare, cum și pentru înaintarea în avere a poporului nostru sătean, — acești fruntași 'și-au ținut adunările lor în cea mai mare parte a comunelor peste cari trebuie se poarte de grije, — în unele și de câte două-ori, — numai în Veștem doară nu s'au abătut până azi, și, de se vor fi abătut cândva, trebuie să fie mult de atunci.

Eată deci pricina, că în doi ani după oaltă se țin adunări în comuna d-voastre.

Și cum se nu ne adunăm, dragii mei, și noi Români, când toate neamurile se adună; când timpurile sînt grele din seamă afară — precum toți vedem și simțim —; când poverile de tot felul cresc din zi în, încât mai îmbrăncim sub greutatea lor, ear' bine din nici o parte. Și cum? Oare nu sîntem datori noi cei mai pricepuți să aprindem lumina științei și adevărului pentru cei de un sânge cu noi? Și oare când e vorba de binele obștesc — nu sîntem datori toți să punem umărul, ajutând, care cum putem?

Tocmai aceste le are în vedere Asociațiunea pentru înaintarea Românilor, care prin despărțămintele sale 'și-a pus cu tot de-adinsul în gând a se apropia rînd pe rînd de poporul nostru din fiecare comună, a-i arăta calea pe care să apuce și în vreme de lipsă a-i tinde ajutor. Și cu acest gând și cu aceste dorințe în inimi a venit azi și la d-voastră, iubiți poporeni ai acestei comune alese și frumoase.

Înaintarea în avere.

Vedem, dragii mei, că ne înmulțim neîncetat; că s. p. în Veștem, înainte de aceasta cu 50—100 de ani, nu erau, poate, 8—900 locuitori, azi sînt în un număr aproape îndoit

mai mare, cari trebuie să trăească tot din același pământ; moșis, care mai înainte hrănea o familie, azi trebuie să hrănească 2, 3 și 4 familii; curțile, grădinile și locurile, cari odinioară erau cât vedeai cu ochii, azi, aproape toate s'au îmbucătățit și se îmbucătățesc din an în an. Vedem așadar, că pământul, care ne susține, e și va rămâne tot același, pe când numărul oamenilor a crescut și crește mereu și tot astfel se întemplă și cu greutate și nevoile vieții; căci dările și dutele de tot felul s'au îndoit și întreit, ridicându-se încă neîncetat și pe viitor.

Între astfel de împrejurări, de sine ne vine aminte întrebarea: ce va fi în viitor? Vom pute duce încă mult timp greutatea ce ne apasă? Și nu ni-se vor sile puterile în lupta cea crâncenă a vieții? Dar' mai cu seamă trebuie să ne întrebăm plini de îngrijire, ce va fi cu următorii noștri? Ce vor ști ei face peste 100 de ani? Vor pute ei trăi aici, cu același pământ, fiind ajunși la un număr îndoit ca cel de azi? Și nu vor fi siliți să iee lumea în cap, și unde?

La aceste întrebări mă voi încerca a răspunde, cu îngăduința d-voastre; căci, cred, că numai de folos poate fi a ne gândi de timpuriu asupra acestor fel de lucruri și a nu aștepta să ajungă flacăra, sau, cum se zice mai mult, lumina la degete. Deci vă rog să fiți cu luare amin'e.

Trei sînt, dragii mei, căile, pe cari înaintând, putem ajunge la fericire și anume; 1. Prin îmbunătățirea năraurilor. 2. Prin câștigarea cunoștințelor folositoare. 3. Prin înaintarea în avere; la cari se adauge îngrijirea de sănătate — bunul cel mai mare de pe pământ — despre care încă era vorba, să vi-se dee azi unele povețe.

Eu vă voi întreține cu deosebire despre înaintarea în avere, începînd însă ici-colea sfaturi și cu privire la îmbunătățirea năraurilor și câștigarea învățăturilor folositoare.

Lucrarea pământului.

Se știe, că locuitorii satelor trăesc din ceea-ce scot prin muncă din pământul lor, adică: din locurile de erat, din fînațe, pășuni, grădini, vii, păduri ș. a. Dar' după-ce oamenii, cerințele și lipsele lor s'au înmulțit și se înmulțesc neîncetat, pământul însă rămânînd tot același, veți zice poate d-voastră și vor zice și locuitorii altor comune: „și, domnilor, de am ave noi pământ mai mult și mai bun, de ne-am pute mări hotarul nostru, am ști noi să ne ajutăm! Că am pute produce bucate în măsură mai mare și vite înduit și întreit mai multe ca azi și în felul acesta am ajunge la îndestulare și n'am fi siliți a ne plînge de vreme grele“.

Numai cât, dragii mei, aceasta nefiind cu putință, nu rămâne decât să vedem de alte mijloace.

O zicătoare economică ne spune, că cel-ce își mărește pământul înspre afanzime, face întocmai ca-și-când 'și-l-ar mări în lungime și lățime, adică în întindere.

Precum orășenii, neputîndu-și întinde casele în dreapta sau în stînga, 'și-le zidesc în înălțime, cu contigație, tot așa trebuie să facă și plugarul cel înțelept, care, neavînd norocul de a moșteni pământ mai mult și neputînd nici cumpăra, pătrunde mai afund în sînul celui cât îl are, peătru-că pământul, această mamă bună a tuturor, ascunde și azi în sine comori din belșug, deși nu ca cele închipuite din povești, comori cari așteaptă să fie scoase la lumină. De aceea, mărind din an în an, treptat, pătura roditoare a pământului,

putin cât 'l-am ave, vom ajunge și la venite mai mari și mai bogate.

Acesta e cel dintăiu mijloc, care ni-l propoveduesc cei mai de frunte cunoșcători ai tainelor economiei, adică economii, cari au învățat nu numai la coarcele plugului, ci ani îndelungați și din carte la cele mai desvîrșite școale economice, cum și umblînd prin țeri mai înaintate, unde și economia se poartă în un mod mult mai înțelept decît la noi.

Vitele și nutrețul.

Alt mijloc pentru ușorarea lipselor ar fi: a produce nutreț mai mult și mai bun și a ține vite — fie și mai puține — dar' de soi ales, vite bune de lapte, mari și frumoase, cu un cuvînt vite de preț, cum sînt s. p. cele de Elveția, cari se pot vedea în număr mai mic și pe la noi, și pe cari, în vîrstă de câteva luni, se capătă prețuri mai bune ca pe vitele mari, prăsilă din țeara noastră.

Spre acest sfîrșit însă fînațele vor trebui lucrate cu mai multă îngrijire, gunoindu-le, folosind grapa pentru mușchiu și indeosebi sîmîșind în măsură mai mare și alte ierburi de nutreț, cum sînt trifoiul, luțeraa ș. a., căci numai astfel s'ar pute prăsi nutreț mai mult și mai bun.

O îngrijire oare-care a pășunilor încă e neapărat de lipsă. Căci s. p. dacă o parte a acestora s'ar rupe și sîmîna cu ierburi nobile, de cari am pomenit, lucru de sine priceput, că ar aduce mai mult folos, și cel puțin primăvara, când de regulă se gata nutrețul din anul trecut, vitele s'ar pute ține în grajd până-ce iarba apucă putere, și n'ar fi silit să umble flămînde ca vai de ele dintr'un loc într'altul.

Gunoierea pământului.

Dar' întreagă economia se razimă azi în gunoiu. De aceea se și zice că: „groapa de gunoiu este baia de aur a plugarului“. Acestei zicătoare însă, deși foarte adevărată, durere, nu 'i-se dă însemnătatea. ce în faptă o are. Nu numai că nu se poate produce gunoiu îndeajuns, dar' și cel-ce se produce, trebuie să recunoaștem, că nu se îngrijește cum se cade; din care pricină, economii cei mai pricepuți au aflat, că el n'are nici pe jumătate puterea de îngrășare, ce ar pute și ar trebui să o aibă.

În cele mai multe locuri, nu numai aici în Veștem, nefiind groapa de gunoiu în regulă, zama cea prețioasă se scurge prin curți și pe uliți, perzîndu-se fără de nici un folos, o altă parte se sbî în pământul de sub gunoiu, ear' unele din cele mai bune materii ale lui se ridică în aer, deasemenea perzîndu-se, și cu chipul acesta gunoiul rămîne uscat, ars și mucezit.

Toate aceste însă nu s'ar întempla, dacă groapa de gunoiu ar fi podită în regulă, dacă zama s'ar prinde și ea în o groapă zidită anume sau într'un vas și vîrsându-se în restimpri peste gunoiu, care trebuie îndesat cât mai bine, ceea-ce se poate, lăsînd ca vitele prin trecerea lor se facă acest lucru.

Cu chipul acesta prețul și puterea gunoiului ar fi, cel puțin îndoit mai mare și dacă astfel îngrijit, s'ar duce pe locuri, așezîndu-se fără zăbavă sub brează, în scurt timp s'ar pute cunoaște prețul și însemnătatea lui, căci din gunoiul bine îngrijit, ce azi se produce, s'ar ajunge și pentru fînațe, grădini ș. a.

Aceste însă nu sînt singurele mijloace pentru îndreptarea spre mai bine a sorței plugarilor și peste tot a poporului nostru.

(Va urma).

Boalele vinurilor și vindecarea lor.

— După T. Delescu. —

Turburarea și îngrirea vinurilor albe.

Se întâmplă câte-odată, atât în anii buni cât și în cei răi, că vinurile albe nu se limpezesc. Turburarea lor nu se schimbă nici la tragerile și cleirile repetate.

Această turburare vine în general dintr'o măsură prea mică de *tanin*.

Taninul găsindu-se astfel în măsură mică, n'are puterea de lipsă ca să închege materiile albuminoase ce se găsesc în stare naturală în vin.

Leacul se arată dela sine; este taninul în doză de 10—15 grame de hectolitru, topit în alcool. El se toarnă în vasul care se mestecă cu tărie pentru a încorpora bine soluțiunea taniică. După câteva zile se cleiază cu gelatină (cleiu de pește) topit în apă caldă (3—4 grame de gelatină la hectolitru).

Apoi se lasă să se așeze timp de 8—10 zile după care operațiune se trage.

Dar' când vinul se îngrășește la aer, o cleire cu adaogire de tanin nu este destulă pentru vindecarea sa.

Această îngrire se datorește prezenței sărurilor de fer în vin și prin urmarea tanatului de fer, ce se formează sub influența aerului cu atât mai ușor, că vinul este sărat în accizi (acrițe). Eată de ce vinurile albe făcute din struguri prea copti capătă mai ușor această boală decât celelalte.

Accidul tartric în doză de 25.50 sau 100 grame, după mărimea rēului este un leac tot dela sine arētat căci, precum se știe, el fixează colorarea și o reconstituiește când ea se schimbă.

Broasca.

Este o ființă, care foarte rare-ori are norocul să scape vie când se întâlnește cu omul; ființa acoasta este broasca răioasă. Țeranul îi trage cu lopata până când o turtește, copilul o omoară cu petri, femeile fug de ea îngrozite. Biata broască însă nu e vinovată întru nimic față de noi; ea nu ne mănâncă nici grânele, nici legumele, nici poamele. Tocmai dimpotrivă, broasca le apără foarte mult, fiindcă dușmanii lor sunt și dușmanii ei; formele ei urite, fisionomia ei, care e lipsită de vino 'n coace, uriciunea ei, sunt singura pricină a prigonirii și cruzimilor pe care le îndură.

S'a pretins, că omul o omoară fiindcă mușcătura ei este otrăvitoare; nu e adevărat, de vreme-ce broasca nu are dinți; poate să-ți apuce degetul între buze, însă din atingerea aceasta nu 'ți-se întâmplă nimic, fiindcă din buzele ei nu iese nici un fel de venin.

Singurul mijloc prin care se apără împotriva dușmanilor este o apă albicioasă și care pute, care iese din piele ori-când simte animalul o mișcare vie; și nu este adevărat, că broasca aruncă departe apa aceasta, cum pretind unii oameni. Un câne care a apucat o broască în gură, suferă puțin. Cănelui nu-i este bine două-trei zile, însă nici-odată nu moare. Când broasca este în stare normală, poți să umbli cu ea în mână fără să 'ți-se întâmple nici un rău.

Am văzut într'o familie engleză o broască, care în fiecare seară, cum se aprindea lampa, intra în salon; o puneau pe masă și copiii îi dedau se mănânce muște, pe care le prindeau peste zi, și pe care ea le lua din degetele lor.

Doctorul englez G. Bell purta totdeauna în buzunar o broască, pe care o pune se mănânce din palmă ținându-o cu cealaltă mână.

Noi nu spunem toate acestea aci ca să vă îndemnăm să îmblânziți broaștele; dorim numai să vă îndemnăm să nu vă mai fie scârbă de ele și mai cu seamă să nu le omorâți.

Să lăsăm broaștele să trăească liniștite în crepăturile zidurilor vechi, în scorburile sălcilor, între rădăcini; să nu le supărăm când se plimbă prin răzoare, și să ne mulțumim să ascultăm cântarea lor așa de dulce și de jalnică, una din armoniile serilor senine de vară, dar' să nu o omorâm când o întâlnim, numai pentru-că este urită. Broasca ne face servicii și de aceea să nu luăm în seamă că este urită.

Vrabia în economie.

Guvernul francez a făcut o schimbare însemnată în legea pentru scutirea paserilor; anume a declarat, că vrabia nu e vrednică să fie cruțată și a deobligat pe organele polițiale respective, ca să strice pretutindenea cuiburile vrăbiilor. Și în unele părți ale țerei nemțești — cum și în America de mează-noapte și în Anglia — sunt anume ordinațiuni, cari au de țință împușinarea vrăbiilor.

Afară de pagubele, ce le fac de-adreptul în roade și sēmēnturi (anume în bucate, mănâcând o vrabie în decurs de un an mai mulți chilogrami de grăunțe), ele mai sunt stricacioase și prin aceea, că dau în laturi din ce în ce mai mult pe toate paserile mănătoare de insecte și aeeva folositoare. Unde vrabia e suferită și cruțată, nici una din paserile noastre cântătoare nu rămân, pentru-că obrăznicia și de-apurarea certăreața vrabie le strică pofta de a petrece mai mult în același loc.

Cronică economică.

Societăți economice în slujba maghiarisării. Se vede, că Maghiarii nu se fudestulesc cu roadele maghiarisării culesse pe terenul politice și culturale naționalităților din țeară — voese să pună în slujba maghiarisării și terenul economic. Un cas mai nou ne adeverește aceasta pe deplin.

Anume fibirul cercului *Alibunari* (comitatul Torontal) se vede, la poruncă mai înaltă, să nisuieste din răspuțeri a întemeia în centrul cercului seu o bancă mare (cu 320.000 fl. capital) și în legătură cu acesta mai multe societăți economice ca d. e. de consum, de procurarea mașinilor agricole, de magazine comune etc. După circularul seu banca s'ar întemeia cu capital adunat astfel, ca fiecare comună din cercul seu să contribuie cu 30—50.000 fl. Dacă comuna nu are bani, se împrumute dela băncile din Pesta, întabulându-și averea comunală.

E de ajuns să spunem, că locul băncei e hotărît să fie în Alibunari, unde dl fibiriu își are locuința — și vom ști organizația ei.

Oiață întemeiată banca, are să înceapă formarea celorlalte însoțiri economice.

Aici stăm față în față cu un vedit scop de maghiarisare și cu o ne mai pomenită pângărire a dreptului autonom, ce-l au comunele asupra averei lor proprii, precum și cu un cut-zător atentat la averea privată a particularilor.

E cunoscut, că în timpul din urmă Români din Torontal au făcut și fac mereu înaintări economice foarte mari. Băncile românești se înalță falnic aproape în fiecare comună mare. Și deosebite societăți economice sunt pe cale de a se întemeia. Întreagă mișcarea economică are mari rezultate, căci comitatul Torontal e locuit de Români, în mare majoritate.

Aceste au turburat creerii Maghiarilor cari au pus la cale pe șovinistul fibiriu Kajtar să ne nimicească. — Zădarnică încercare.

Inteligența și țărănimea din acele părți nici nu vrea să audă de „îmbunătățirile“ dlui fibiriu.

Representanțele comunale vor respinge propunerile pentru banca cercuală.

Răspândirea cunoștințelor economice. Ministrul de agricultură Darányi la scris a 36 de societăți agricole, pentru-ca în timpul iernei să țină conferențe, prin care să se lățească în cercuri cât mai largi cunoștințele economice.

Să se țină conferențe publice pentru popor despre toate lucrurile, ce așteaptă lămuriri sau despre îmbunătățiri, menite a delătura lipsele agricole și peste tot economice. Ministrul făgăduiește sprijinul seu moral și material.

În urma acestora societățile agricole recercate și-au înaintat planul conferențelor și de cheltueli.

Avem și noi Români societăți agricole, dar' ministrul țerei n'a aflat de bine, ca cunoștințele economice să fie răspândite și printre Români, căci din cele 36 societăți ajutate cu bani pentru prelegeri publice, nu este nici una românească, sau cel puțin nemaghiară.

Așa e guvernul dela noi: pentru unii-i mămă, pentru alții ciumă.

Știri economice.

Bancă populară. În curând se va întemeia în București o bancă populară pe acțiuni. Vor fi 4000 de acțiuni à 50 lei una, de plătit în rate lunare de lei 5. Având în vedere persoanele — scrie „Epoca” — cari stau în fruntea mișcării, sîntem încredințați că această întreprindere va avea o deplină izbândă și va aduce mari foloase clasei mijlocii.

Altoi de pomi, se vor împărți în primăvară din grădiniile și școalele de pomi ale statului. În total se vor împărți 1.713.493 bucăți de vlăstare de pomi, 250.000 altoi de pomi și 100.000 surcele de altoi. Prețurile lor va fi foarte mic sau se vor da în cinste. Comunele și școalele primesc în cinste, dacă înaintează rugarea cu timbru de 50 cr. către ministrul de agricultură, prin vicecomitele comitatens. Tot astfel și plugarii cari n'au mai multă avere decât 2 jugere cat., apoi preoții și învățătorii. Terminul din urmă al înaintării rugărilor este 31 Decembrie a. c.

Roadă de hemeiu. Din Berlin se vestește, că după știrile ce le au fabricanții de bere, roadă hemeiului în anul acesta este cu vre-o 10—15% mai puțină ca în 1896. Din datele primite reiasă, că în multe state cultivarea hemeiului s'a împuținat. Astfel în Statele-Unite s'a redus cu 25%; în Anglia cu 6%, apoi s'a împuținat mult în principatele nemțești, Baden, Württemberg și cu deosebire în regatul Bavariei. În Austria a fost bună roadă de hemeiu, cu deosebire în Bohemia. În Ardeal, Ungaria și Austria peste tot s'a produs anul aceste 81.000 măji metrice de hemeiu. În Rusia 33.000, în Bavaria 136.000 măji metrice. Hemeiul din estan e de calitate bună, are față frumoasă și greutate îndestulitoare; ică-colo însă a fost și slab, în Rusia și Germania. În Austro-Ungaria hemeiul a fost în anul acesta foarte bun. Precum știm în Ardeal se cultivă hemeiul în măsură mai mare în jurul Sighișoarei.

O nouă carte de stupărit. În curând va eși de sub tipar o nouă carte populară de stupărit, sub titlul „Cartea stupărilor săteni”. Ea este scrisă de harnicul învățător din Sibiu, dl. Romul Simu, o scoate în editură „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu” și se tipărește la institutul nostru „Tipografia”. Atât dl. Simu, cât și reuniunea editoare e vrednică de laudă, că sporesc prin o nouă și folositoare carte numărul destul de mic al scrierilor noastre economice. Atragem luarea aminte a cetitorilor asupra acestei cărți.

Un memorand al cărciumarilor. Cărciumarii din Ungaria vor da un memorand dietei. Memorandul e iscălit până acum de mai multe mii de cărciumari, cari cer ștergerea regalului, ușurarea dărei de cărciumărit, împuținarea cărciumilor și statorirea dreptului de a putea deschide cărciume numai aceia cari au o anumită calificățiune în această bransă. Se zice, că mai mulți deputați au promis, că vor sprijini memorandul.

Fabrică de mătăasă. Ministrul de negoț a hotărât să ridice în Panciova o nouă fabrică de mătăasă, dacă va da și orașul spre acest scop 60.000 fl. Orașul e aplicat a da această jertfă și așa noua fabrică se va zidi la Panciova, pe malul Timișului. În fabrică vor fi aplicați 300 de lucrători.

Înaintarea agronomilor. Cât de mult înaintează agronomii nemți, se vede și de acolo, că an de an se folosesc în Germania tot mai multe mașine economice. Astfel în decurs de 18 ani numărul mașinilor întrebuințate la plugărit, pădurărit, grădinărit și vierit, s'a urcat dela 2731 la 12.856. Sporirea e mai mare în Prusia-apuseană și răsăriteană.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Munții-Apuseni.

Spre mează-noapte și mează-noapte-răsărit dela Zărand se înalță Munții-Apuseni ai Ardealului, acoperiți cu păduri străvechi de brad și fag și cu mari avuții minerale ascunse în adâncimile lor. Răzimați la apus de munții Bihariei, ei își respiră ramurile lor departe spre lăuntru țării, pe văile Ampoiului și ale Arieșului, ear' de altă parte până dincolo de izvoarele Șomeșului-Cald și Șomeșului-Rece, înspre Călata și Gilău.

La marginea lor de mează-zi doi uriași puternici ca doi străjeri, își înalță creștetul peste dealurile și munții ce mărginesc valea Crișului-Alb de-a dreapta. Este Vulcanul și Găina. Acest din urmă stăpânește valea Rîului-mic, unul din cele două rîulețe, cari alcătuiesc Arieșul, ear' Vulcanul își ridică fruntea sa lată în aretul Abrudului. Pe la poalele lui se află așternută singura cale bună, care împreună Zarandul cu valea Abrudului și astfel și cu celelalte văi ale Munților-Apuseni.

Pe aceasta cale se ne îndreptăm și noi pașii și se ne facem intrarea în țara Motilor și a Topilor, în adevărata patrie a lui Iancu și Horia. Ținta noastră cea mai apropiată este Abrudul.

Abrudul.

Plecând din valea Crișului, dela Brad, calea ne duce pe malul Crișului în sus, prin câteva sate, între cari este Crisciorul și Mihăilenii. La Mihăilenii se află bunul gimnasiului nostru din Brad. Mai departe dăm de satul Buceș. Aici calea părăsește valea Crișului și străbate printre munții, cari despart afluenții Crișului de cei ai Arieșului. Vulcanul ne vine tot mai aproape; el rămâne în stînga, ear' noi coborim în valea părului Cernița, un afluent al vălei Abrudului și nu peste mult sosim la Abrud.

Abrudul este cel mai însemnat oraș al Munților-Apuseni. El este așezat între dealuri, în o vale îngustă, pe ambele maluri ale rîulețului Valea-Abrudului. Dintre dealurile, ce-l împrejmuesc mai nalt e dealul Stiuț (960 m.). Abrudul este oraș băieșesc foarte vechiu. Să crede, că pe acest loc a fost o localitate băieșască încă înainte de ocuparea Daciei prin Traian. Sub stăpânirea romană s'a numit „Auraria maior” și era un centru însemnat al lucrărilor de băi din Dacia. Acest rol și l'a păstrat mai mult sau mai puțin până în ziua de azi. Ca oraș băieșesc — *opidum montanum* — el a căpătat diferite privilegii dela regii Ungariei și principii Ardeleni. Cel mai însemnat din aceste a fost, că i-s'a dat stăpânirea asupra localităților Abrud-sat, Cărpeneș, Mușca și Bucium, cari toate la oaltă alcătuiau „Terra Abrud” (Țara Abrudului). Abrudul însă a avut multe procese cu aceste comune, voind a-și susține stăpânirea asupra lor.

În Abrud Români au fost totdeauna în majoritate. Apesați și nedreptăți fiind de că-

tră puținii Unguri, ei s'au resculat în mai multe rînduri.

Astfel la 1727 Români au luat puterea din mâna Ungurilor și au constituit un magistrat românesc. La 1760 s'a făcut de nou o răscoală. În revoluția lui Horia, Români cuprinzând orașul, au nimicit toate diplomele și privilegiile nemesesți, aflătoare în archiva orașului pîrjolind cu ele un porc în piață. La 1848—49 Abrudul a fost teatrul unor lupte crâncene între Români și Unguri, din cari însă au eșit biruitori Români. Oastea ungu-rească, comandată de Hatvani, care intrase cu însăși în munți și în Abrud, a fost invinsă de vitejii Moți și în parte nimicită, ear' rămășițele au fost alungate din munți.

Călimdarul Poporului.

Am vestit mai înainte, că a eșit de câteva săptămâni „Călimdarul Poporului” pe 1898.

Călimdarul acesta ese de 13 ani și e scris și alcătuit de membrii redacției foilor noastre. El e făcut și întocmit anume pentru popor, după-cum arată și numele și este nu numai cel mai ieftin, dar' totodată cel mai naționalistic, cel mai lătit și cel mai bun din câte călimdare es la noi.

Dovadă despre aceasta este, că cine l'a avut odată, nu se mai desparte de el, ci-l cumpără din an în an, ear' de altă parte el se lățește în cercuri tot mai largi, căci din an în an trec tot mai multe exemplare. Dar' „Călimdarul Poporului” pe 1898 ce a eșit acum, întrece pe toate celelalte de mai înainte, atât în privința cuprinsului literar-economic etc. cât și în privința frumuseții, fiind împodobit cu multe și frumoase ilustrațiuni.

Toate foile noastre, atât de dincoace cât și de dincolo, au adus mari laude „Călimdarului” nostru. Astfel *Timpul*, *Epoca*, *Familia*, *Foaia literară*, *Tribuna Poporului*, *Foaia Diecesană*, *Dreptatea*, *Opinia*, *Revista Orăștiei* etc. laudă ieftinătatea, bunătatea, caracterul popular al călimdarului, variația materialului și îngrijirea, cu care este tipărit.

Epoca s. p. face o dare de seamă mai lungă, în care zice:

„Ori-câte publicații de acest fel ar mai eși în limba românească, sigur că nu vor pute face de prisos volumul acesta de o sută-douăzeci de pagini intitulat: „Călimdarul Poporului” pe anul 1898”.

Și earăși mai departe:

„Tipărit cu multă îngrijire, având mai multe ilustrații frumos executate, călimdarul cuprinde pe lângă materia calendaristică trebuincioasă, o bogată materie literară, precum și o mulțime de cunoștințe economice de mult folos, toate scrise într'o limbă limpede și curgătoare și într'un stil potrivit cu înțelegerea poporului”.

Îi spune apoi cuprinsul, laudând pe lângă altele rubrica: *Răvașul nostru*, pe care îl numește cu tot dreptul o *cronică națională*. În urmă recomandă tuturor Călimdarul.

Atragem de nou luarea aminte a tuturor Românilor asupra acestui Călimdar, cu înștiințarea, ca fiecare să grăbească a-l cumpăra cât mai curând, ca să nu pătească cum au pățit foarte mulți anul trecut, că întârziând cu procurarea, pe când au voit să-l aibă, nu se mai afla de vînzare.

*

„Călimdarul Poporului” se poate procura mai ușor dela librăria „Tipografiei”, societate pe acțiuni în Sibiu (Quergasse nr. 15), adăugându-se la preț (20 cr.) 5 cr. pentru porto.

Călin্দarul săptămânii.

Zilele	Călin্দarul vechiu	Călin্দ. nou	Soarele	
	Dum. a 23-a d. Ros., gl. 6, sft. 1.	răs.	ap.	
Dum.	9 Muc. Onisifor	21 Intr. Nasc.	7 36	4 24
Luni	10 Apost. Erast	22 Cecilia	7 37	4 23
Marti	11 Muc. Victor, Mina	23 Clement	7 38	4 22
Merc.	12 S. Ioan Milostivul	24 Ioan Zlat.	7 39	4 21
Joi	13 † S. Ioan G. de aur	25 Catarina	7 40	4 20
Vineri	14 † S. Apostol Filip	26 Conrad	7 41	4 19
Sâmb.	15 M. Gurie. P. N. Chr.	27 Virgiliu	7 42	4 18

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.
Duminică, 9 Noemvrie: Jimborul-mare.
Luni, 10 Noemvrie: Bilac.
Mercuri, 12 Noemvrie: Bistrița.
Joi, 13 Noemvrie: Cisdu, Cuciu, Gârceiu, Ghierghio-Ditro, Gialacuta, Huedin, Vințul-de-jos.
Vineri, 14 Noemvrie: Zabola.
Sâmbătă, 15 Noemvrie: Cason, Drag.

Excelente
vinuri ardelenesti
 (vinuri de masă și de dessert)
 cu prețuri moderate la
K. Wilh. Jikeli,
 Sibiu, [2345] 1-10
 strada Urezului nr. 7.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:
Însoțirile de credit
 împreunate cu
 însoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică
 pentru
 înființarea și conducerea de astfel de însoțiri
 de
F. W. RAIFFEISEN.
 Edițiunea a V-a:
 Traducere autorizată de
Dr. Aurel Brote,
 directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“
 EDITURA
 „Reunulul rom. de agricultură din comitatul Sibiiulul“.
 (280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr., recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela
„Tipografia“,
 soc. pe acțiuni în Sibiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“
POVEȘTI DIN POPOR
 adunate de
Ioan Pop-Retegeanul.
 Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai
 50 cr. plus 10 cr. porto.

IULIU ERŐS,
 str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădjei 3.
 Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 29-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.
 Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călin্দarul Poporului
 pe anul comun
1898.

Anul XIII.
 SIBIU.
 Editura și tiparul „Tipografiei“, societate pe acțiuni.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Cu șese ilustrațiuni!

Cuprinsul: Călin্দarul astronomic și bisericesc, cu povește economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1897. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. — Autoritățile bisericesti române din Ungaria și Transilvania. — George Coșbuc (schiță literară): „Nunta Zamferei“, „Noi vrem pământ“, „Murășul și Oltul“ (poveste din popor), „Numai una!“ (poesie), „Sălcia și plopul“ (legendă din popor), „Rugămintea din urmă“ (poesii) și alte „Poesii scurte“. — „Glume“. — „Mântuirea steagului“ (schiță istorică) de Petru Vancu. — Ioan Creangă (schiță literară cu portret): „Povestea unui om leneș“ și „Oltenii din Iași“, „Rostiri, zicători, cuvinte“. — Th. D. Speranță (schiță și două anecdote): „Mama Ungurului“, „Jidani și hoții“. — George Pop de Băsești (biografie cu portret). — „Cât de lungă se fie ziua, tot vine noaptea“, de doamna Columb. — „Castelul din Carpați“ (schiță bibliografică) de Jules Verne. — „Răvașul nostru“, cronica întâmplărilor de peste an, de Ioan Scurtu cu următoarele portrete intercalate în text: Iosif St. Șuluțiu, Ioan Hannia, Dr. C. Lueger. — Economie: „Despre dări și termine“, „Asigurarea contra focului și grindinei“, „Întinerirea pomilor“, „Povește“. — Tirgurile din Ungaria și Transilvania. — „Tirgurile din Bucovina“. — „Tirgurile (bâlcuirile) principale din România“. — „Inserate“.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

4389—1897.

[2286] 2—3

Publicațiune.

Moara cu 3 petri a comunei Gurariului și munții Cindrel, Niculești, Foltea, Gaujoara se dau în arândă pe 3 ani dela 1 Ianuarie 1898 începând în cale de licitațiune publică, în 21 Nov. a. c. st. n., la 10 ore a. m., în cancelaria comunei Gurariului.

Vadiu pentru fiecare obiect de exarândare e 50 fl. și condițiunile speciale se pot vedea până la ziua de licitare în cancelaria susnumitei comune.

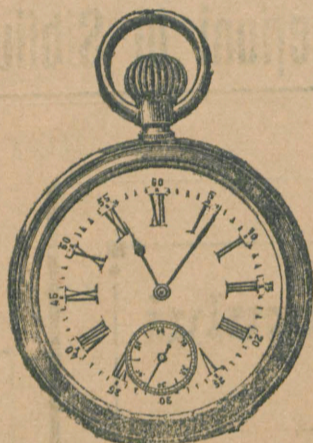
Săliște, în 10 Noemvrie 1897.

Prin pretorul cercului:

Dragits.

Numai fl. 3.50

costă următoarea pompoasă colecție de mărfuri

15 bucăți fl. 3.50.

15 bucăți fl. 3.50.

1 orologiu de buzunar Prima-Anker-Remontoir, umblă precis, cu garanție pe 3 ani

1 lanț fin panteră imit. de aur;
2 bucăți inel imit. de aur în cel mai nou: fason cu similibriant;

2 bucăți nasturi de manșete, aur double, cu mecanism;

1 ac draguț de broș pentru dame;
1 bucată nasturi la piept (chemisets);
3 nasturi Patent pentru guler;
1 ac de cravată foarte fin;
1 învelitoare pentru orologiu anker;
1 oglindă de buzunar în etui;
1 ac pentru blousă, fason aur.

Toate aceste 15 obiecte de lux împreună cu orologiu anker-remontoir costă numai fl. 3.50.

Se expediază ori-cui pe lângă rambursă.

La cas de neconveniență se trimit banii îndărăt așa că pentru cumpărători ori-ce risic e eschis.

Se capetă singur și numai prin firma de oroloage [2104] 5—12

Alfred Fischer,

Viena, I., Adlegasse nr. 12.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în librăria „Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC

ÎN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

cel 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

Parfumăria Meltzer,
Strada Cisnădiei •
(Edificiul comandai de cop).

Lucrare după sistem rațional.

Serviciu solid.

Expediție postală zilnică.

Daniel Meltzer, junior,
fabrică de săpun și de lumini, [2242] 2—10
Sibiu, Strada Gușteriții nr. 25.

Mijloc dietetic, cosmetic, vechiu probat, (frecare) pentru întărirea și înviorarea nervilor și muschilor corpului omenesc.

Fluidul Kwizda
marca șerpe (fluid pentru turiști).

Folosit cu succes de turiști, bicicliști și călăreți pentru întărirea și restaurare după tururi mai mari.

Prețul 1/1 butelie 1 fl., 1/2 butelie 60 cr. G.

[1182] 24—40 Se poate procura dela toate farmaciile.

Deposit principal: Kreisapotecă, Korneuburg,
lângă Viena.

Banca generală de asigurare
„TRANSILVANIA“
ÎN SIBIU.
fundată în anul 1868. [1482] 24 30

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- pe vieața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitale pe casul morții și pentru termine fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe vieață
în a. 1869—1893 fl. 989,031.85	în a. 1870—1893 fl. 808,118.60
în a. 1894 " 56,333.20	în a. 1894 " 59,659.—
în a. 1895 " 50,463.35	în a. 1895 " 66,862.11
în a. 1896 " 61,925.11	în a. 1896 " 81,784.—
Suma fl. 1.157,753.51	Suma fl. 1.016,423.71
2,174.177 fl. 22 cr.	

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție se urcă la
999.950 fl. 23 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.